

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

w sprawie z powództwa Ł. C.

przeciwko W. Sp. z o.o. z siedzibą w L.

o ustalenie istnienia stosunku pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 lutego 2010 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 3 listopada 2009 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 19 czerwca 2009 r. oddalił apelację pozwanej „W.” Sp. z o.o. oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda Ł. C. 150 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

15 września 2009 roku skargę kasacyjną od powyższego wyroku złożyła pozwana, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości. W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 386 § 2 k.p.c. polegające na nieuwzględnieniu z urzędu przez Sąd Okręgowy nieważności postępowania przed Sądem I instancji, która wynikać miała z

pozbawienia pozwanej możliwości obrony swoich praw w istotnej części postępowania wskutek przeprowadzenia dowodu oraz rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku pomimo wadliwego zawiadomienia i nieobecności strony pozwanej na posiedzeniu wbrew swej woli.

Wnoszono o: 1) uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego; 2) uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 9 stycznia 2009 r.; 3) przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w C. lub równorzędnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje, ewentualnie uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Wnosząc skargę kasacyjną, pełnomocnik pozwanego powołał się na udzielone mu pełnomocnictwo znajdujące się w aktach sprawy (k. 25). W opinii Sądu Okręgowego nie obejmuje ono umocowania do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej i do reprezentowania pozwanego przed Sadem Najwyższym.

Zarządzeniem z dnia 15 października 2009 roku wezwano pozwaną do usunięcia braku formalnego skargi kasacyjnej poprzez złożenie pełnomocnictwa procesowego udzielonego sporządzającemu skargę radcy prawnemu, które upoważnia do wniesienia skargi kasacyjnej i do reprezentacji pozwanej przed Sądem Najwyższym. W zarządzeniu wyznaczono termin 7 dni, pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej (art. 87¹ § 1 k.p.c. i art. 398⁵ § 2 k.p.c.).

23 października 2009 r. pozwana przedłożyła pełnomocnictwo z 20 października 2009 r. dla radcy prawnego W. L. do wniesienia skargi kasacyjnej oraz reprezentowania jej przed Sądem Najwyższym w niniejszej sprawie (karta 232).

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 3 listopada 2009 r. odrzucił skargę kasacyjną. W uzasadnieniu podkreślono, że zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym a podejmowanych przed sądem niższej instancji.

W sprawie skarga kasacyjna została podpisana przez radcę prawnego. Nie dołączono jednak pełnomocnictwa. Nietołączenie do skargi kasacyjnej pełnomocnictwa adwokata lub radcy prawnego, który sporządził skargę, jest brakiem formalnym, który może być uzupełnione w trybie art. 398⁶ § 1 w zw. z art. 126 § 3 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1999 roku, II UZ 30/99, OSNAPiUS 2000, nr 20, poz. 766).

Według art. 126 § 1 pkt 1 k.p.c. w każdym piśmie procesowym należy zamieścić m. in. imię i nazwisko oraz podpis pełnomocnika. Jeżeli pismo wnosi pełnomocnik, który przedtem nie złożył pełnomocnictwa, należy do niego - zgodnie z § 3 tego przepisu - dołączyć pełnomocnictwo. Zaniechanie spełnienia tych obowiązków jest uznawane za brak formalny pisma procesowego uzupełniany na podstawie art. 130 § 1 k.p.c.

Skarga kasacyjna jest szczególnym piśmie procesowym, do którego ma zastosowanie art. 126 § 3 k.p.c. Nietołączenia pełnomocnictwa brakiem formalnym podlegającym uzupełnieniu w trybie art. 130 § 1 w zw. z art. 398⁶ § 1 k.p.c. *in principio* i art. 126 § 3 k.p.c. Nieuzupełnienie tego braku w terminie powoduje odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Wykonując w terminie zobowiązanie Sądu, przedłożono pełnomocnictwo dla radcy prawnego ale uprawniające go do sporządzenia skargi kasacyjnej i reprezentacji przed Sądem Najwyższym od 20 października 2009 r. Pełnomocnictwo to nie sanuje braku formalnego związanego ze sporządzenia skarga kasacyjna wniesioną 15 września 2009 r.

Samo opatrzenie pisma zawierającego skargę kasację pieczętami i podpisami osoby posiadającej kwalifikacje adwokata lub radcy prawnego może dowodzić tylko faktu sporządzenia skargi kasacyjnej przez osobę uprawnioną. Nie jest jednak równoznaczne z wykazaniem, że autor skargi kasacyjnej posiada pełnomocnictwo do jej sporządzenia i wniesienia oraz do reprezentacji przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/7, OSNC 2008, nr 11, poz. 122, stwierdził, że „pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym”. Pełnomocnik pozwanego reprezentujący go przed

Sądem I i II instancji nie był uprawniony do wniesienia skargi kasacyjnej z 14 września 2009 r.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 3 listopada 2009 r. o odrzuceniu skargi wniosła pozwana. Postanowienie zaskarżono w całości, zarzucając: 1) naruszenie art. 92 i art. 91 k.p.c. w zw. z art. 65 k.c. oraz art. 1 i 2 k.p.c. odpowiednio przez ich niezastosowanie i niewłaściwe zastosowanie oraz przyjęcie, że udzielone w sprawie pełnomocnictwo ogólne z 15 stycznia 2002 r. stanowi pełnomocnictwo procesowe w rozumieniu art. 91 k.p.c. i nie obejmuje uprawnienia do wniesienia skargi kasacyjnej i reprezentowania pozwanego przed Sądem Najwyższym, podczas gdy z jego treści wynika, że zostało ono udzielone w trybie art. 92 k.p.c. i swym zakresem obejmuje również upoważnienie do wniesienia skargi kasacyjnej i występowania przed tym Sądem; 2) naruszenie art. 103 § 1 k.c. w zw. z art. 92 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie oraz przyjęcie, że oświadczenie pozwanego z 20 października 2009 r. nie stanowi potwierdzenia czynności procesowych podjętych przez radcę prawnego w niniejszej sprawie przed 20 października 2009 r.

Wniesiono o: 1) uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał postanowienie lub innemu sądowi równorzędnemu, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i orzeczenie co do istoty sprawy; 2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, względnie pozostawienie sądowi II instancji orzeczenia o tych kosztach.

Z zażaleniu podkreślono przede wszystkim, że wnosząc skargę kasacyjną, pełnomocnik pozwanego powołał się na dołączone przy pierwszej czynności procesowej przed Sądem Rejonowym pełnomocnictwo pozwanego z 15 stycznia 2002 r. Z treści wynika, że pełnomocnictwo obejmuje reprezentowanie pozwanej przed sądami oraz innymi organami rozpatrującymi spory we wszystkich sprawach cywilnych, gospodarczych i administracyjnych oraz przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, a także umocowanie do odbioru wszelkich należności. Treść tego pełnomocnictwa wykracza poza zakres pełnomocnictwa procesowego (art. 91

k.p.c.) i powinno być oceniane zgodnie z art. 92 k.p.c., tj. według treści tego pełnomocnictwa oraz przepisów prawa cywilnego.

Art. 92 k.p.c. nie daje podstawy do wniosku, że pełnomocnictwo szersze niż procesowe musi szczegółowo wymieniać wszystkie czynności, do których dokonania pełnomocnik jest uprawniony. Wystarczy, gdy z oświadczenia mocodawcy wynika, że pełnomocnik jest umocowany do ich dokonywania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r., III PZ 3/09, LEX nr 509017)

Z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r. wynika, że dopuszcza się, że strona na początku postępowania udziela umocowania także do wniesienia skargi kasacyjnej i występowania w postępowaniu kasacyjnym. Intencją pozwanej i pełnomocnika było bardzo szerokie ujęcie zakresu umocowania, które miało obejmować reprezentację przed m.in. wszystkimi sądami orzekającymi w sprawach cywilnych.

Strony pozostają w stosunku pełnomocnictwa już od wielu lat, a udzielone w 2002 r. pełnomocnictwo nigdy nie wygasło ani nie zostało odwołane. Wola stron obejmowała i nadal obejmuje pełnomocnictwo, które wykracza poza zakres pełnomocnictwa procesowego udzielonego „w konkretnej sprawie”.

Strony posłużyły się ogólnym pojęciem „sądu”, a nie „sądu powszechnego” przez co wskazały szeroki zakres umocowania. Posługując się pojęciem „sądu” strony nie nadały mu innego znaczenia niż przyjęte na gruncie krajowego systemu prawa. Skoro zgodnie z art. 175 ust. 1 Konstytucji RP wymiar sprawiedliwości sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe, to w konstytucyjnym ujęciu do pojęcia sądów zaliczany jest również Sąd Najwyższy.

Pełnomocnictwo z 2002 r. zostało udzielone przed nowelizacją z 22 grudnia 2004 r., która dotychczasową kasację zastąpiła skarga kasacyjna. Skoro pod rządą obowiązujących w dacie sporządzenia pełnomocnictwa przepisów intencją stron było objęcie treścią pełnomocnictwa wszystkich postępowań sądowych i administracyjnych przed sądami, w tym także postępowania przed Sądem Najwyższym, zmiana ustawy nie mogły tej woli podważyć, czy doprowadzić do wygaśnięcia pełnomocnictwa lub ograniczenia jego zakresu.

W treści pełnomocnictwa wyszczególniono kompetencję pełnomocnika do występowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym. W dacie sporządzenia pełnomocnictwa obowiązywała ustawa z dnia 11 maja 1995 roku o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. z 1995 r. Nr 74 poz. 368 ze zm.). Zgodnie z jej art. 1 istotą działalności Naczelnego Sądu Administracyjnego była sądowa kontrola wykonywania administracji publicznej. W celu dopełnienia zakresu umocowania pełnomocnika Naczelny Sąd Administracyjny został wprost wymieniony.

Opatrzenie pełnomocnictwa datą stwarza jedynie domniemanie umocowania pełnomocnika do podejmowania czynności procesowych dopiero od tego dnia. Takie domniemanie może zostać obalone przez wykazanie, że pełnomocnictwo zostało udzielone wcześniej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r., I CZ 98/2005, LEX nr 186723). Sąd Okręgowy nie rozważył treści oświadczenia z 20 października 2009 r. z punktu widzenia uregulowania art. 103 § 1 k.c. w zw. z art. 92 k.p.c. Wobec załączonego do akt sprawy pełnomocnictwa ogólnego z 2002 r. obejmującego swoim zakresem reprezentację pozwanego przed wszystkimi sądami we wszystkich sprawach cywilnych, które nigdy nie zostało odwołane ani nie wygasło, pozostaje w sprzeczności z wolą stron oraz okolicznościami, w których pełnomocnictwo zostało złożone twierdzenie, iż dopiero z dniem 20 października 2009 r. spółka „W.” udzieliła pełnomocnikowi umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie. Trudno rozsądnie utrzymywać, że wobec wieloletniego reprezentowania interesów spółki w postępowaniu sądowym i pozasądowym oraz udzielonego już uprzednio szerokiego pełnomocnictwa ogólnego z 2002 r. intencją pozwanego było złożenie oświadczenia, które doprowadzi do odrzucenia wniesionej skargi kasacyjnej. W wykonaniu zobowiązania Sądu Okręgowego do przedstawienia pełnomocnictwa i zgodnie z treścią tego zobowiązania pozwany przedstawił żądany przez Sąd dokument. Opatrzenie go datą miało jedynie charakter porządkowy, ponieważ pełnomocnictwo zostało udzielone wcześniej, tj. 15 stycznia 2002 r.

W zażaleniu powoływano się również na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r., III PZ 3/09, LEX nr 509017, w którym w opinii wnoszącego zażalenie Sąd Najwyższy wyraził pogląd o odchodzeniu od nadmiernego

formalizmu przy formułowaniu treści pełnomocnictwa do reprezentowania przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej spółki została odrzucona przez Sąd Okręgowy ze względu na to, że nie zostało do niej dołączone wymagane pełnomocnictwo. Zdaniem tego sądu dołączone pełnomocnictwo, w wykonaniu zarządzenia sądu, uprawniało radcę prawnego do sporządzenia skargi kasacyjnej i reprezentowania strony przed Sądem Najwyższym od dnia 20 października 2009 roku. Jednak ze względu na to, że skarga została wniesiona wcześniej Sąd Okręgowy uznał, że pełnomocnictwo to nie sanowało braku formalnego związanego ze sporządzoną skargą. Na tej podstawie, w oparciu o art. 398⁶ § 2 k.p.c., skarga została odrzucona.

Wstępnie należy zauważyć, że uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 nie może stanowić jedyne oparcie dla rozstrzygnięcia istoty sprawy. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym.

Natomiast rozstrzygnięcie rozważanego problemu w niniejszych okolicznościach faktycznych dotyczy innej kwestii. Należy tu bowiem rozstrzygnąć, czy dopuszczalna jest konwalidacja braku formalnego skargi kasacyjnej w postaci nienależytego umocowania pełnomocnika. Problem ten został jednoznacznie rozstrzygnięty w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, OSNC 2009, nr 67, poz. 76. W uchwale tej stwierdzono, że brak formalny pisma procesowego w postaci nienależytego umocowania pełnomocnika może być usunięty potwierdzeniem strony dokonanych przez niego czynności. W tym celu sąd powinien wyznaczyć stronie odpowiedni termin.

Można w tym miejscu stwierdzić, że w okresie poprzedzającym wydanie powyższej uchwały w doktrynie i orzecznictwie dominował pogląd o dopuszczalności następczego potwierdzenia czynności procesowych dokonanych bez właściwego umocowania. Były jednak także prezentowane poglądy odmienne.

W chwili obecnej należy więc przyjąć, że osoba która może być pełnomocnikiem a jedynie nie wykazała należycie swego umocowania może usunąć ten brak następczo potwierdzając swoje pełnomocnictwo. Taki brak formalny może więc być usunięty przez stronę ze skutkiem *ex tunc* (por. też Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2009 r., III UZ 4/09). Ostatecznie należało uznać, że data widniejąca na pełnomocnictwie nie może przesądzać o tym, że wcześniej strona nie miała woli sporządzenia i wniesienia skargi, gdyż w tym przypadku nie mogłoby dojść do udzielenia właściwego pełnomocnictwa. Można też zauważyć, że w takich przypadkach problem by nie wystąpił gdyby na pełnomocnictwie wpisano datę wsteczną. Jest oczywiste, że nie należy zmuszać uczestników postępowania do tego rodzaju działań.

Z powyższych względów, na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.